

5-6 METŲ IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ DAILĖS YPATUMAI

**PARENGĖ: AURELIJA VALIUKAITĖ
RITUTĖ MILAŠIENĖ**

2018 M.

I. Ragauskienė vaikų dailę apibūdina kaip estetinę vertybę, ji teigia, jog požiūris į vaiką, kaip į mažąjį dailininką nėra naujas, tačiau tik XIX a. Viduryje, vaikų dailė pradėta traktuoti kaip estetinė vertybė.

Penkerių septynerių metų vaikų amžiaus tarpsnis yra kūrybingiausias natūralios bei spontaniškos vaiko raidos etapas. Šiuo laikotarpiu pastebimas ypatingas vaiko kūrybiškumas ir troškimas kurti. Vieni vaikai yra kūrybiškesni, kiti mažiau kūrybiški, tačiau nėra nė vieno visiškai nekūrybingo.

Penkiamečiai vaikai kiek kūrybiškesni negu septynerių metų vaikai. Penkiamečių kūrinėliai pasižymi originaliais, netikėtais grafiniais sprendimais bei spalviniais deriniais. Kūrybiški vaikai, daugiau nei kiti jų bendraamžiai, pateikia originalių, neįprastų, nešabloniškų idėjų, laisviau fantazuoja, atranda savitų sprendimų bei sukuria unikalių dailės darbų. Nesilaikydami taisyklių ir nurodymų jie laisvai, drąsiai, be baimės, neabejodami imasi naujų dalykų, puikiai kuria nepakartojamus „meno šedevrus“.

Išimokyklinis amžius suteikia vaikui vietas ir laisvės spontaniškai veikti. Spontaniška veikla sudaro kūrybiškumo pagrindą. Vaikų darželio kasdienybės be piešimo neįmanoma įsivaizduoti. Daugumai vaikų tai yra apskritai pagrindinis užsiėmimas. „Ar galiu papaišyti?“ – klausia vaikas, eina prie spintos ir atsineša popieriaus, vaškinių kreidelių, ar spalvotų pieštukų.

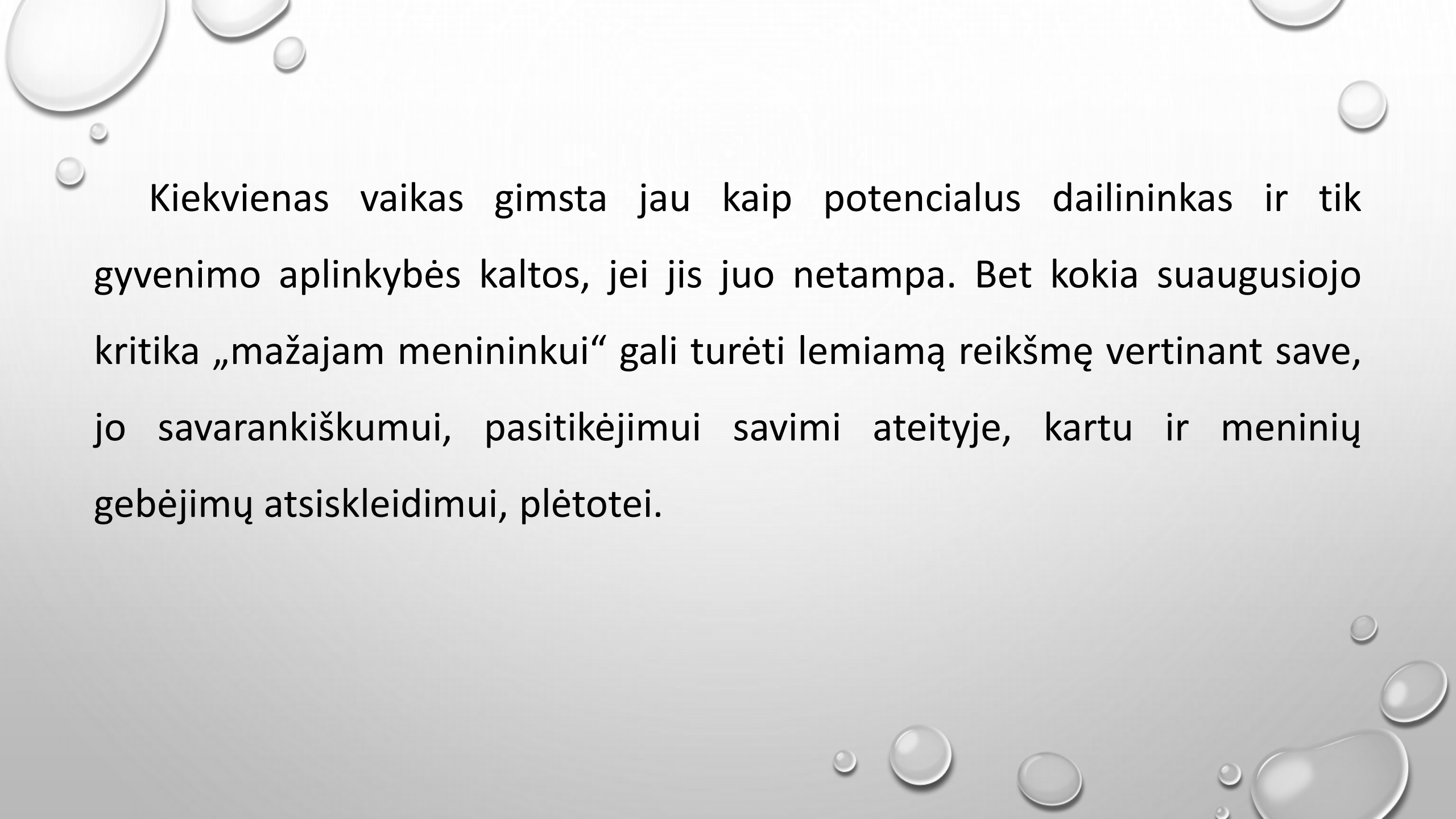
Vaiko gebėjimas piešti prasideda vystytis nuo paprasčiausių keverzonių. Vėliau jos laipsniškai įgyja vizualinio mąstymo bruožų ir vaiko piešinyje atsirandantys simboliai tampa vaizdavimo schemomis.

Penkiametis vaikas kuriamus vaizdus dažniausiai sieja su įsivaizduojamais, pamažu jis atranda, kad yra ryšys tarp jo piešinių ir išorinio pasaulio. Todėl šio amžiaus vaikai ypač domisi supančia aplinka. Paprastai penkiametis žino, ką nupiešė ir tikisi, kad ir kitiems aiškus jo piešinys. Jis priekaištauja tiems, kurie negali suprasti, kas nupiešta.

Penkerių metų vaiko piešiniuose jau ryškėja atpažįstami objektai. Kuo jvairesnių tokių bandymų yra, tuo aukštesnis vaiko intelektas, kuo daugiau detalių piešinyje, tuo brandesnis vaiko pasaulio suvokimas.

Vaikai dažniausiai padidina piešinyje jiems svarbius, specifinius dalykus. Pavyzdžiui, Julius rytą ėjo basas rasota žole. Jis buvo sujaudintas šio jausmo ir šį išgyvenimą pavaizdavo piešinyje, labai padidindamas kojų pirštus. Netgi iki 6 – 7 m. vaikai piešia padidintas objektų dalis, kurios juos domina ir ne visada tos dalys būna proporcingos.

Kiekvienas vaikas gimsta jau kaip potencialus dailininkas ir tik gyvenimo aplinkybės kaltos, jei jis juo netampa. Bet kokia suaugusiojo kritika „mažajam menininkui“ gali turėti lemiamą reikšmę vertinant save, jo savarankiškumui, pasitikėjimui savimi ateityje, kartu ir meninių gebėjimų atsiskleidimui, plėtotei.

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PIEŠINIŲ TEMATIKA

A.Grabauskienės, ir J.Morkytės manymu, kiekvieno vaiko piešinyje yra subjektyvus savo norų, svajonių, santykių su aplinka vaizdavimas. Vaikas piešia ne tik tai ką pamatė, bet ir ką patyrė, liesdamas, bėgdamas, lipdamas, ką išgirdo, išgyveno ar įsivaizdavo, apie ką svajoja.

Labai skiriasi berniukų ir mergaičių piešinių temos, vaizdavimo maniera – mergaitės dažniausia piešia tvarkingai, kruopščiai, lygiai dengdamos foną, berniukai audringai, nelygiai, drąsiais brūkšniais, plačiais potėpiais.

Vaikai paprastai patys nori piešti, tai ką matė, kur dalyvavo, ką veikė, kas nutiko namie, mokykloje ir pan. Pvz., Vaikai, kurie augina šuniukus, katytes, triušius, visada suras progą apie juos vaizdu „pakalbėti“.

Skiriasi berniukų ir mergaičių, miesto ir kaimo vaikų piešinių tematika. Berniukai dažnai piešia mašinas, statybas, mergaitės – gėles, ornamentus, „projektuoja“ rūbus lėlėms.

Vaikų vaizduotę žadina ir sudėtingesni, neįprasti gamtos reiškiniai – audra, perkūnija, saulėlydis, žmogaus ir kosmoso, praeities ir dabarties problemos. Berniukai dažniausia piešia dinamiškus, herojinius vaizdus, mergaitės – drugelius, žmogaus šukuoseną, ir t.T.

Visi jaunesnio amžiaus vaikai mėgsta piešti žvėrelius, paukštelių, šuniukus, katytes, tačiau berniukai dažniausiai vaizduoja mūšio, sporto scenas, o mergaitės žvėrelių, paukščių globą.

OBJEKTŲ VAIZDAVIMAS IR JŲ KOMPONAVIMAS VAIKŲ PIEŠINIUOSE

DAUGELIO MOKSLININKŲ NUOMONE, *IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS* VAIKAI *LINKĘ PIEŠINYJE* KARTOTI TUOS PAČIUS OBJEKTUS. VAIKĄ STEBINA IR DŽIUGINA JO PATIES PALIEKAMI PĖDSAKAI, TODĖL JIS NORI JUOS KARTOTI. ŠIS ATRADIMAS YRA TOKS SVARBUS IR TOKS REIŠMINGAS, KAD VAIKO PAGRINDINIS PIEŠIMO TIKSLAS – PAŽYMĖTI KUO DAUGIAU OBJEKTŲ.

TAPYBA, KAIP VAIKŲ DAILĖS GEBĖJIMŲ UGDYMO PRIEMONĖ

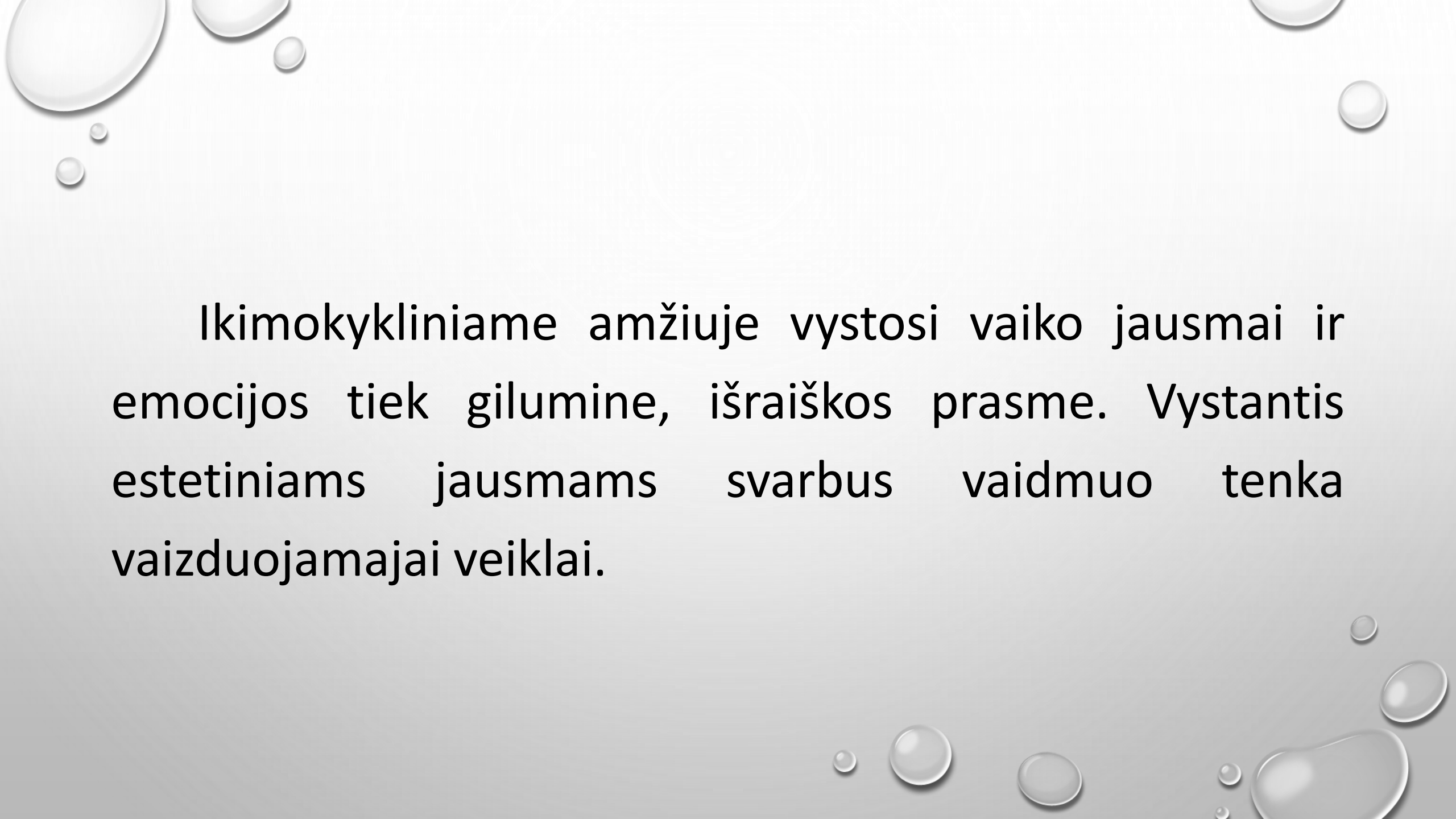
- UNIVERSALIAME MENO ŽODYNE TEIGIAMA, JOG **TAPYBA**, TAI VAIZDUOJAMOSIOS DAILĖS ŠAKA, KURIANTI VAIZDĄ PLOKŠTUMOJE. SVARBIAUSIAS TAPYBOS ELEMENTAS YRA SPALVA, BŪTENT JA TAPYBA IŠ ESMĖS SKIRIASI NUO PIEŠINIO IR GRAFIKOS.
- KONE KIEKVIENAS VAIKAS INTUITYVIAI NUSTATYS, KURIOS SPALVOS DRAUGAUJA, KURIOS PYKSTASI, KURI SPALVA VIENIŠA, TYLI, KURI IŠSISKIRIA AR SKAMBA KAIP STYGA, SUVOKS JŲ KALBĄ DAILĖS KŪRINYJE.

SPALVŲ DERINIMAS

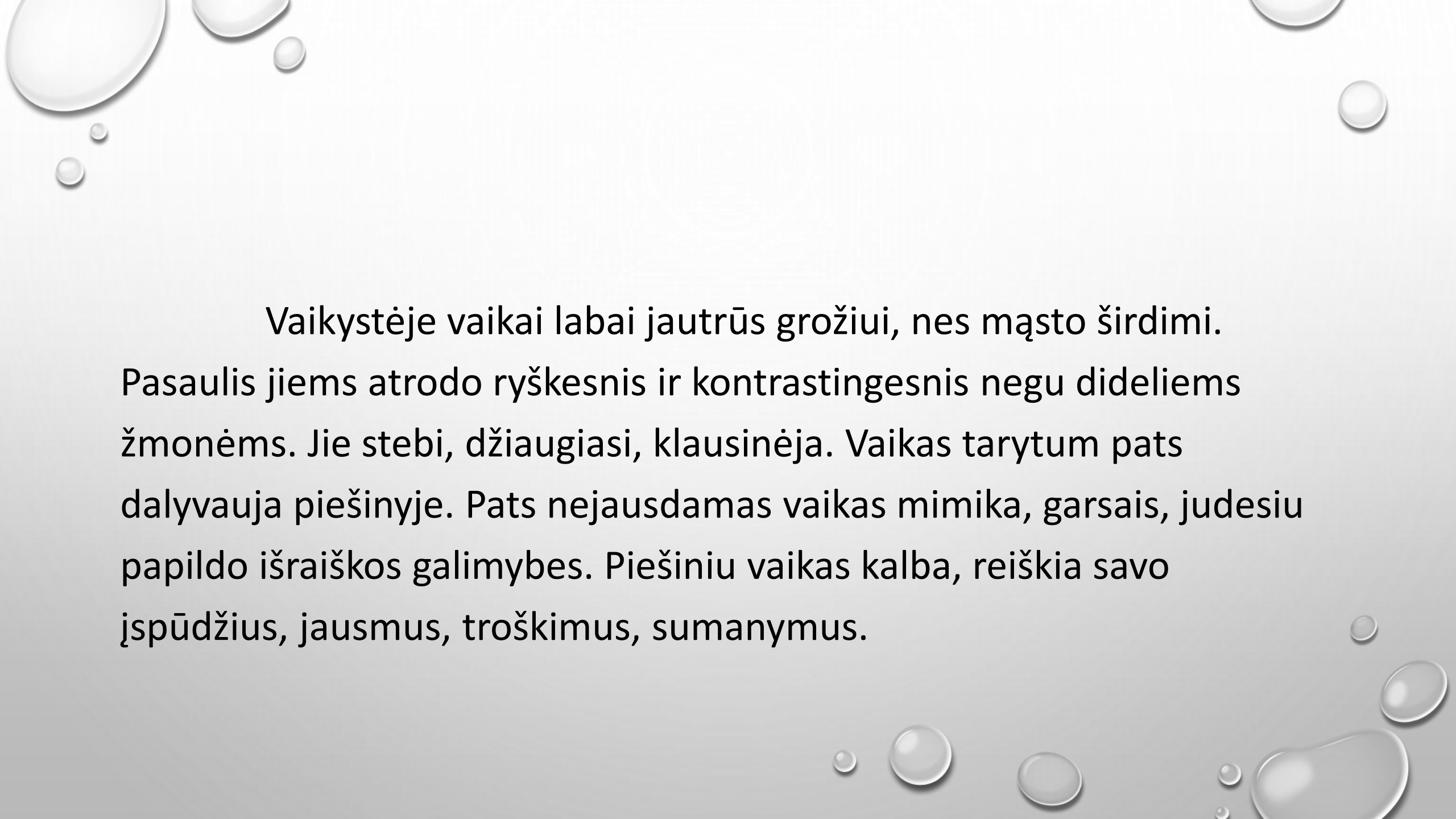
- GAMTOJE SPALVOS ESTI RYŠKIOS IR BLANKIOS, ŠILTOS IR ŠALTOS, ŠVIESIOS IR TAMSIOS, SUNKIOS IR LENGVOS, LINKSMOS IR LIŪDNOS, JAUKIOS IR NEMALONIOS.
- RAUDONOS, GELTONOS, ORANŽINĖS, SMĖLIO, RUDOS IR ARTIMESNĖS JOMS SPALVOS, PRIMENANČIOS SAULĘ, KAŠTĮ, UGNĮ IR T.T., VADINAMOS ŠILTOMIS,
- MĖLYNOS, ŽYDROS, VIOLETINĖS, MĖLYNAI ŽALIOS (ELEKTRINĖS), PRIMENANČIOS VANDENĮ, LEDĄ, KOSMINĘ ERDVĘ, MĖNESIENĄ, - ŠALTOMIS.
- ŽALIA SPALVA, KAIP IR PILKA, GALI BŪTI IR ŠILTA, IR ŠALTA.
- PAČIOS SAVAIME SAŲOKOS „KARŠTA“, „ŠALTA“ DAR NE DAUG KĄ REIŠKIA. RAUDONA SPALVA DAŽNIAUSIA ESTI ŠILTA. BET RAUDONA GALI BŪTI IR ŠALTA, TAI PRIKLAUSYS NUO JOS ATSPALVIO (GELTONAI RAUDONA BUS ŠILTA, MĖLYNAI RAUDONA – ŠALTA). VADINASI SPALVOS ŠILTUMAS IR ŠALTUMAS YRA NE KAS KITA, KAIP JOS POLINKIS Į GELTONUMĄ ARBA MĖLYNUMĄ.

The background features a light gray gradient with several realistic water droplets of varying sizes scattered in the corners. The droplets have highlights and shadows, giving them a three-dimensional appearance.

TAPYBOS ĮTAKA VAIKŲ KALBAI IR EMOCIJOMS

Ikimokykliniame amžiuje vystosi vaiko jausmai ir emocijos tiek gilumine, išraiškos prasme. Vystantis estetiniams jausmams svarbus vaidmuo tenka vaizduojamajai veiklai.

Vaikystėje vaikai labai jautrūs grožiui, nes mąsto širdimi. Pasaulis jiems atrodo ryškesnis ir kontrastingesnis negu dideliems žmonėms. Jie stebi, džiaugiasi, klausinėja. Vaikas tarytum pats dalyvauja piešinyje. Pats nejausdamas vaikas mimika, garsais, judesiu papildo išraiškos galimybes. Piešiniu vaikas kalba, reiškia savo įspūdžius, jausmus, troškimus, sumanymus.

Vaikai savo išgyvenimus, troškimus, jausmus išreiškia ne tik žodžiu, bet ir grafiniu vaizdu – piešiniu. Piešinys – vaiko psichikos „raktas“, padedantis suprasti mums, suaugusiems jo džiaugsmus ir rūpesčius, santykius su aplinka

Netgi iki šešerių septynerių metų vaikai piešia išdidindami labiausiai juos dominančias objektų dalis, todėl piešinys ne visada būna proporcingas.

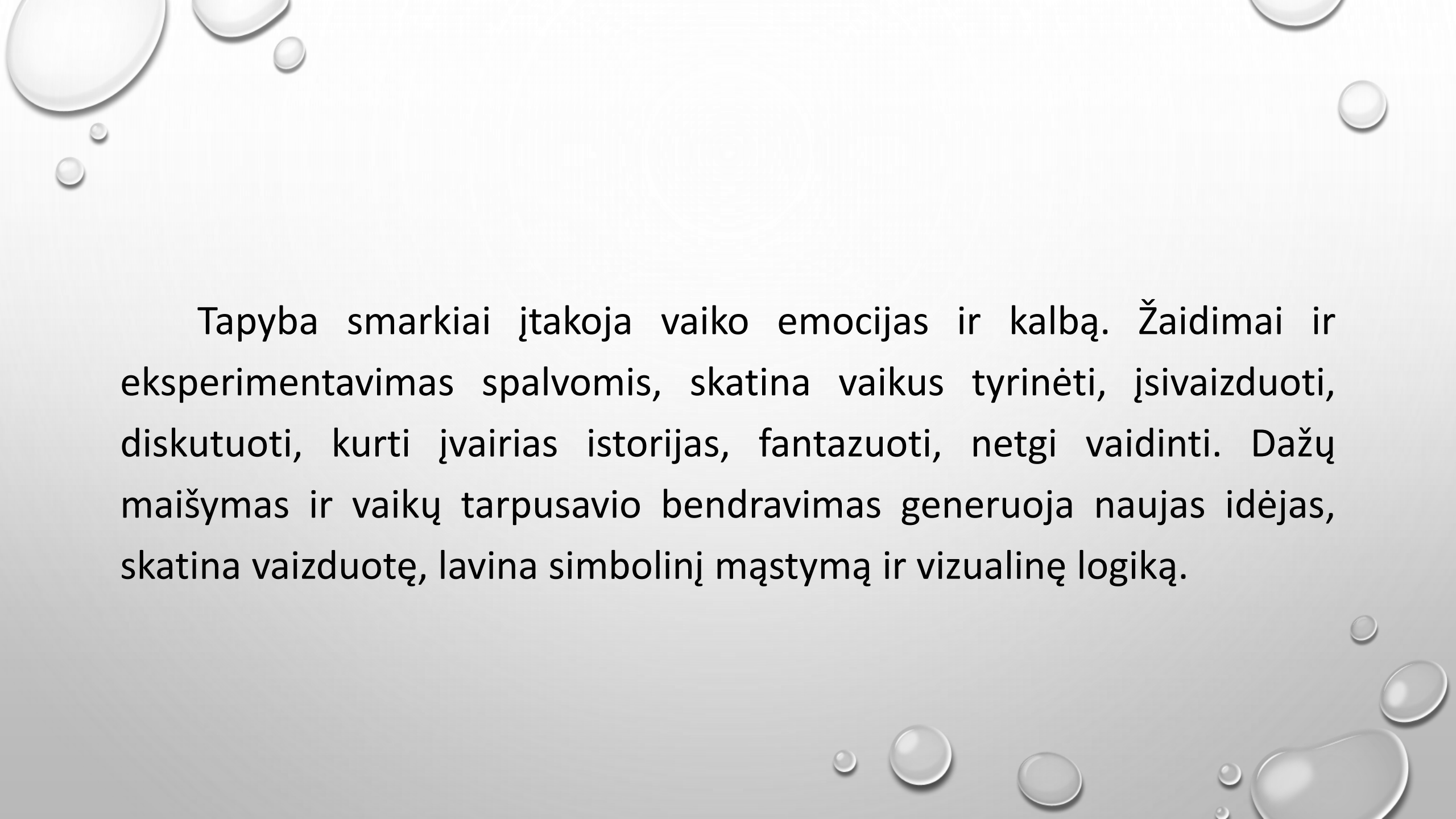

Dailė – puiki priemonė savitai išreikšti save vaizdu bei žodžiu. Jie atranda ir išranda. Vaikai jaučia pasitenkinimą ir džiaugsmą kūrybiškai dirbdami. Daugiausia vaiko kūrybiškumas lavėja jam pačiam veikiant. Dailės vyksmas yra vaizduojamasis ir kartu tiriamasis – pažintinis.

Kai kurie vaikai piešia tyliai, kiti pusbalsiu dainuodami, kai kurie aiškina, ką piešia. Tyliai piešiamas piešinys rodo susikaupimą; jį aiškinant reikšmės bus dar svarbesnės. Jei vaikas piešdamas niūniuoja, tai gali reikšti būtinybę pripildyti tylą: daina užpildo vienatvės tuštumą, taip pat tai subtilus būdas atkreipti kitų dėmesį ir net jį išlaikyti.

Tapyba smarkiai įtakoja vaiko emocijas ir kalbą. Žaidimai ir eksperimentavimas spalvomis, skatina vaikus tyrinėti, įsivaizduoti, diskutuoti, kurti įvairias istorijas, fantazuoti, netgi vaidinti. Dažų maišymas ir vaikų tarpusavio bendravimas generuoja naujas idėjas, skatina vaizduotę, lavina simbolinį mąstymą ir vizualinę logiką.

IŠVADOS:

- Ikimokyklinio amžiaus vaikų piešiniai priskiriami schemų fazei.
- Charakteringiausia šios fazės bruožas: atskirai piešiamos objekto dalys jungiamos viena su kita be tarpų.

- 5 – 6 metų vaikai piešia tai ką žino, piešdami išdidina tuos dalykus, kurie jiems svarbūs. Jiems būdingas egocentriškas, veiksminis vaizdinis mąstymas, kuris lemia lakios vaizduotės ir fantazijos unikalumą; stiprus saviraiškos poreikis, ryškios emocijos ir intuicija.

- Tapyba atsiskleidžia, kaip vaikų dailės gebėjimų priemonė. Vaikų kūryboje svarbi spalva. Spalvomis vaikas reiškia savo išgyvenimus, spontaniškai derindamas spalvas ugdo spalvinius pojūčius. Piešiniai pasižymi originaliais spalviniais deriniais.

- Tapyba įtakoja vaiko kalbą ir emocijas. Eksperimentavimai spalvomis skatina vaikų fantaziją, simbolinį mąstymą, vizualinę logiką.

ANKETA

APIBŪDINKITE ERDVĘ SKIRTAŲ DAILĖS VEIKLAI:

- Plati erdvė su plėvele apdengtais stalais, priemonėmis tapybai;
- Labai patraukli, šviesi, su įdomiomis priemonėmis;
- Tinkama, patogi, estetiška;
- Stalai apdengti plėvele;
- Jauki, šviesi, patraukli, daug įvairių priemonių;
- Piešimo popierius, spalvotas popierius, molbertas, įvairūs dažai;

KOKIAIS DAŽAIS MĖGSTA TAPYTI?

- Akvarele;
- Guašu;

PRADEDA TAPYTI:

- Nuo objekto,
- Nuo apatinės linijos,
- Nuo viršaus,
- Kita

KOKIOMIS PRIEMONĖMIS TAPO?

- Teptukais,
- Voleliais,
- Šepetukais
- Purkštukais,
- Vatos pagaliukais
- Kita

KOKIO FORMATO POPIERIŲ DAŽNIAUSIA NAUDOJATE TAPYBAI?

- A4 formato
- A3 formato
- Kita:
- A5
- A1

ANT KO DAR TAPOTE?

- Spalvoto popieriaus
- Stiklo
- Lentos
- Plėvelės
- Medžio
- Kita .....(įrašykite)

KUR VAIKAI DAŽNIAUSIAI TAPO?

- Ant stalo;
- molberto;
- lauke

AR JŪSŲ GRUPĖJE YRA PAKANKAMAI PRIEMONIŲ TAPYBAI?

- Visiškai pakanka
- Pakanka
- nepakanka
- Jeigu priemonių trūksta, tai kokių: *(išvardinkite)*

KIEK POPULIARI TAPYBA JŪSŲ GRUPĖJE

- Vaikai tapo dažnai, tai labai mėgiama veikla;
- Vaikai tapo retai;
- Tapo tik tada, kai pasiūlo auklėtoja;

AR MAIŠO SPALVAS?

- Taip
- Ne

KUR VAIKAI MAIŠO SPALVAS?

- Ant paletės;
- Piešinyje;
- Indeliuose.

AR YRA TINKAMOS SĄLYGOS PASIRUOŠTI TAPYBAI? YRA:

- Šluostės;
- indeliai vandeniui;
- rankogaliai;
- paletės.

KOKIAS TAPYBOS TECHNIKAS NAUDOJATE?

- Tapymas teptuku;
- Tapymas pirštukais;
- Tapymas vatos pagaliukais;
- Štampavimas;
- Tapymas kempinėėmis;
- Tapymas ausų krapštukais;
- Tapymas šepetukais;
- Tapymas purkštukais;
- Tapymas šukomis;
- Tapymas stikliniais burbuliukais;
- Tapymas voleliais.

13. KOKIAS EMOCIJAS REIŠKIA?

- DŽIAUGIASI, NUSTEMBA, STEBISI, PASAKOJA;
- DAŽNIAUSIAI DŽIAUGIASI;
- TEIGIAMAS;
- DŽIAUGSMĄ, SUSIDOMĖJIMĄ, NUOSTABĄ;
- DŽIAUGIASI, PASAKOJA, DOMISI, NUSTEMBA PAMATĘ REZULTATĄ;
- DŽIAUGSMĄ, ŠVENTĘ, PADĖKĄ, DRAUGYSTĘ;
- LAIMĘ, NUSTEBIMĄ, SUSIJAUDINIMĄ, SUSIDOMĖJIMĄ, DISKUSIJĄ.